

діло

ВИХОДНІЙ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ

I АДМІНІСТРАЦІЯ:

Львів, Район ч. 10, II. пов.

Конт. почт. шлан. 143.322.

Адреса для телеграмм:

— „Поло“, Львів.

Гос. Редактор посылает мне

11—12 год. передполуднем

Ручопісів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:

М сично: и право 450 зол.

За границе:

В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 750 ал., Німеччині 750 ал., Швейцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.к., Румунії 150 лей, Болгарії 750 ал., Австрії 750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Реданци: 29-41.

Друкарня 29.25

В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЙ.

ЦЕНА ОДНОГО ПРИМЕРКА

20 COT.

Масова відповідь мас.

Temlin, E. 2000. 1928.

Саме тоді, коли в польській керуючій пресі, яка є поводителем польської „національної“ політики на українських землях під Польщею, відсидіти вже розроблено план ст. Грабського і тов. на тему знищення українства; саме тоді, коли на всій українській території припинено репресії й устали дошкульності до українського організаційного руху; саме тоді, коли на Волині під знаком запиту найшлося навіть святкування дня української кооперації, коли в луцькому й рівненському повітах розв'язано цілу низку „Прогресів“, коли в Галичині влада робить перелони збірним вправам гімнастично-пожарничих товариств, а поліція конфіскує односторонній й відзнаки; саме тоді, коли влада робить найрізніорідніші перелони в святкуванні пам'яті поляків, у віках і збірниках; саме тоді, коли навіть деякі старости позакутисово намовляють наших селян відчужитися від української інтелігенції (а — розуміється — підчинитися польській, в першу чергу такти старостам, які чежже також є інтелігентними!); саме тоді українська маса дає й постійно дає масову й загальноду відповідь зазіханням і зацікам наших противників та рсяних експериментаторів.

Ключам і плямам сепарації української мови від інтелігенції вона протиставить тісне об'єднання, спільність праці й ділання, одностійність в словах і ділах. Ключам і плямам розвалу української народної мови на регіоналістично-плеємніні відомки і дроби вона протиставить свою національну єдність і суцільність. Подальшим зазіханням на багату, живу й різноманітну українську народну культуру мусимо протиставити її загальну, вищу культурність, її одностійність, зведення до спільного знаменника одної, збірної, суцільної й неподільної української національної культури.

Наглядним виявом масової відпо-
віди нашої маси, маніфестацією
міждземинної й внутрішньої-націо-
нальної єдності є ті величаві висту-
пи і свята гімнастично-пожарних,
освітніх і кооперативних товариств
і організацій, що в останніх тяж-
ких відбулися по всьому краю. Со-
ліські й лутові свята у Львові, Пе-
ремишлі, Стрию, Станиславові, Ро-
гатині, Чорткові, Бережаних, Ско-
лім, Бодохові, Буську й Долині, ба-
гатотисячні кооперативні свята, за-
початковані святкуванням у Борше-
ві й Ходоріві, господарська вистав-
ка в Копичинцях, свято львівської
повітової „Просвіти“ з виступом
просвітницьких хорів, святкуванням
ювілею філії „Просвіти“ в Сокалі
та підготовлене свято 50-літ-
ючельницької філії „Просвіти“, обід
пам'яті подяглих на Маківці, в Се-
мичинцях і Буську в супроводі без-
численних поліційних пересол, —
все те є доказом єдності україн-
ських мас, солідарності селянства,
робітництва й інтелігенції.

Ті численні свята, які об'єднали десятки тисяч селянства під українськими національними прапорами, ті селянські свята з участю і під промовою інтелігенції, були доказом пролунавши ваги організації, єдності і спільності інтересів та амбіцій.

галь широкх мас. І не лише на освітньо-культурному й економічному фронті бачимо ті масові здвиги, які є вимовною відповіддю на плянн й зазісання польських експериментаторів. Бачимо ті здвиги й на політичному фронті. Сотні віч, що у вакаційному часі, сєб-то в добі найпильніших й найважчих хліборобських робіт, відбулися по всім усядам краю, віч — не лише численних, але й масових, виявили велике заїкавлення широких мас до політичних питань, внесли оживлення в найбільш відсталі закутки краю, відкрили очі несвідомим і у великій мірі причинилися до зміцнення політичної організації. Навіть на „дівичу“ землю Волині й Полісся перекинулися думки про потребу обєднання і спільного ділання. А за думками йдуть діла, творяться зачатки організації політичної, культурної й економічної. І тому не диво, що польська преса починає кричати про „зараження“ Волині.

Та, не вважаючи на всі крики, пляни, заходи, зазіхання, перепони, налякування й репресії, — ніщо не спинить української маси від похо-

ду вперед, ніхто її не розбіє, не роздробить, ніхто чужини не захопить „команди“ над нею, бо українська народна маса є свідомою того, що її сила в єдинії, що запорука її еманіпації та всестороннього усамостійнення на власній землі у всенародній солідарності, що легітимованим висловником її змагань є саме українська інтелігенція.

Українська маса дала гідну відповідь виконавцям польських плянів, доказуючи наглядно, що вона не є, як може бути й не буде предметом дивоглядних спроб й експериментів, хочби вони були не знати як тонко й подрібно придумані та хочби за ними стояла ще більша сила, як стогін сводогни.

Однак, хоч як радісними є українські масові маніфестації, хоч є вони доказом вложеної праці, свідомості й твердої волі далі всесторонно розвивати народну організацію, то всеж такі нам не слід легковажити польських паянів. Ми мусимо їм протиставитися збірною громадою, збірною силою, збірною працею все і всюди, на кожному місці і в кожній діячності.

Ініціатива п. Дашинського і криза П. П. С.

«Від нашого кореспондента»).

11.

Варшава, 20. апреля 1929.

Фермент серед польських соціалістів
 копія уже до задрудування цілої маси
 азартного нальоту. Киянку львівсь-
 коїсь би видати, коли би хто хотів на-
 вести всі голоси польської преси на цю
 тему. Одні добувають причину того фер-
 менту у різниціх глибокого ідеологіч-
 ного характеру, інші у різниціх погля-
 дів на сучасну партійну тактику, інші
 іншому у чисто особистих анімаліст.
 „Глово Правда“ висунула теорію про бо-
 ротьбу інтернаціонального й національ-
 ного напрямків серед ППС: „Курєр По-
 лський“ оголосив саме автора велику пе-
 редову статтю, у якій мотивує аніміші
 пелесієвський розгартішіх дасгармонією
 різниціх селігоціалізіх різниціх пелесієвсь-
 ки провізанціші, що найшліше в одному гур-
 ті пієлі праці під різниціх замішаними-
 ми серед різниціх умов; у тій-же статті
 пелесієвський анімішіх суперечки а ППС
 а П дуже давалими внутрішніми супереч-
 ками ше в часів боротьби проти цар-
 ству; знову-же „Газета Варшавська“ бачить
 у анімішіх лише торги й сварки над спо-
 собами причаєлення до урядового жоло-
 бо, а „Курєр Польскі“ домагається на-
 вить людськ могоуці „таємної руки“, що
 вертять-крутять пелесієми, наче маріо-
 нетками!

Безумовно, що кожні повзимо теорії у кожній повзимої партії мусять зачіпати політично-програмове підґрунтя. Ясно, так, що в таких випадках безглузду роль грають темпераменти члених партійних одиниць. Однак ається нам, що замість спершу торочити всякі високі мудрі теорії і шукати для них аргументів у припорошеній історії давнини, краще попереду поставити тему: якимиш реаліями серед нас є наслідком

* Перша частина цієї статті розміщена в 230-ому числі "Діла". Ця частина сформована наслідком "спрощеного" розгляду пошти, бо 104 статті вислали з Бершадан ділетом експрес в дату поштової штампівки 29. IX, то редакція отримала її аж дні 4, жовтня н. р. Оскільки не відважили на те, містимо її в узяті на змисл, що це старіше слово звичаєвості і мови.

того „світлого моряка“, яке зробив підтриманий уряд, зрештою і в переносі підтримуваного беззмінно під час сконсолідаційної партії. Ось і розчарування зупинилися. Інші пішли наслідки даліше. Значить, дещо вже, ось тут саме рішення у тактиці. Ба, але життя не ждало покінчення теоретичних спорів про тактику, лише йшло вперед і значило свою дорогу пороз морським фактами. А в огні цих фактів і один і другі: ті, що пішли наслідок і ті, що хотіли йти, та й ті, що зупинилися — перекотили наземну еволюцію цього світогляду. І повільно показалося, що всі будуть — „непеси“, але між одними й другими вже не тільки різниця партійної тактики, а ціле провалля політичного світогляду. На приклад: коли Морачевський та Голушко цішили мусунет постійної більшості партії на відповідальній урядовій посаді, адалося, що не тільки йшла їх тактика. Але меморіал, поданий Морачевським партійній управі, коли рішався справа його внаслідження в партії, свідчив, що цей великий один із провідників соціалістичної партії фактично з соціалістом уже абсолютно неісторично спільного не має. Коли п. Голушко, протестуючи проти постійної парт. суду в справі п. Морачевського, сам оголосив свій виступ, то цей виступ був нагальною привинтою як формалізм демонстрації при дальшому моральному перебуванні п. Голушка в партійних рядах. Але ж протягом несповна двох літ п. Голушко „революціонував“ аж до „перевороту“ і навіть він, невеликий член редакції „Роботів“, готовий кричати „дех вже зрад!“ разом з рядовими Павликами з „Голосу Монархії“ чи Мухомовими зі „Слово“, „Правосуддя“ Яворовський, Бобровський, Вішківський, Малиновський, Помчак, Гаавер чи Прусовець не тільки принципові провідники більшості з ББ з метою створення своєї більшості „астротролея“ та співпраці в провідній державі, у протестантах до шп. Нездарковського, Жулавського, Заремби, Варшавського, Прагера, Калінінського, Чарніцького, Лібермана чи Димидова, які будуть

Це люди, які не відмовляються від спільної соціалістичної минуло, справді згодні у спільній соціалістичній партії не мають що робити. Ось і позитивно-протестна мова підложа.

Як зазначено в таких випадках, суть ферменту затьмачувалась силою будівничих суперечок: основний характер ферменту гине серед них, зате сам фермент приймає на силу. До таких будівничих суперечок належать спори поміж варшавським О. К. Р. («Оружия. Ком. Роботи») та більшість ВКВ партії на тлі задоволя тій найбільшій і найважливішій формі організації (ії головою є саме «місцевий» Яворський); теж до таких суперечок дає варшавська міська рада (якої головою є той-же пос. Яворський), і засади яких і являв будівельна кооператива. Тут-же, теж зазначив в таких випадках річ, доповнює одини до вогню деякі особливості афер учасників суперечки: до афер можна зарахувати реведаний п-ні Бєлізівської про службу в дефектній пошті Мєдінського, який нестиму справу посла Білізівського (визначено вже з ППС) і т. Цілу нікому таких історій зивала на деяке світло загуглена недовіра брошура кол. члена ППС Романа-да Мінковича, дармо, що П негачийо скандально (брошура була присвячена скандальності варшавського О. К. Р., була до пересілих «місцевих»).

Доого керівництві партії старалися судити свої внутрішні спори перед світом. Доого „Робітник“ катушувував, аперечував, промовчував. Але на постійне рбати цього не можна, бо противляться цьому само життя. І коли фермент у партії дійшов до того ступня, що почали говорити про цього самі посол-представителі КПСР на своїх візках, упрямі партії мусіли зайнятися справою.

Можливо, що поки пі рідки будуть андрозовані, вже помітяться у тій сфері комунікативної еліти на заміра Нав. Рад. ПНС. Може дехто опиниться нова партія, а може справа цілком буде якось антицікава. Різницюмо призначити, що в оточенні пошарів / формальний розум ПНС не відімає. Не віримо, бо саме в теоретичному моменті антицида мислять. Цимчасові і в гаски пропонується творення соціальної більшості. І тому зустрічці спору у ПНС перемикається на цілісний докредитного розкладу можливостей Альоку з ББ, себто елітарні з традиції. І це вже справа сирена з аннон-де-жк сиреного обговорення.

1. Недрин.

Загострення положення

Наприкладні 7, життя у Відні.

В Австрії нерозвинений австрій. На деякі
моменти залишили свій слід у Висер-Най-
штадті міжбанська босна організації, в.
"Гаймнер", а спочатку з його така
жінка організації робітників, соціалістич-
на "Шуубунд". Це були перші організації
міжбанської мови після того як у Ві-
сер-Найштадті, а тимчасово у сім'ї Ав-
стрії, не треба й казати. На диво, що на-
родний того сім'ї заснована австрій-
кої республіки етнічними сім'ями
ру.

На чому ж заснована особа босній організації? Заради її існування не існує ніякої своєї справи, щоб змусити нас її своєю організацією, а змусити нас приймати пропозиції. Мала це на ній "лінійність", була заснована своїм ідеї Ніколя Майнотткі, націоналістичної організації була Вілла, де промовляли українці, а українці, мали те саме на мовних конференціях, мали те саме на мовних конференціях, що у відрізку, та різниця є тільки в тому самому, та і на той самий ідеї була засно-

„шубунаду“. Отже тільки охота задемою створювати свою силу і єдине завдання обох сторін є практичне винищення свого противника і переможець настрояв австрійського населення.

На будемо подавати тут усіх перипетій цієї справи, не будемо виводити рішучих висновків урядові, відзначаючи до нього, протестуючи, наради, конференції і т. п. Ви отже означити, що саме господарське і політичне життя Австрії стоїть під тиском від знавом тих заподіяних відій, що перерізує круги населення огорнувши на чині в страх. Во вісто не може обзирати, що може вийти зі становища до одного міста двох ворожих собі й озброєних формаций, що разом представляють армію в силі яких 100.000 людей. Ніхто не в силі передбачити, чи день 7. жовтня не стане початком нової домашньої війни, якої вийде, як вийшла російська війна, невпевнивши чи для одної чи для другої сторони.

Останні вістки з Відня говорять про деяке відпруження в наладованій атмосфері малої республіки. Соц. демократи нібито погодилися на позив Вінер Нейштадту на дві частини, а тим, що в одній з них будуть маніфестувати „таймсервіс“, а в другій — „шубунаду“. Поміж обома типами частинками буде проведена національна смуга, яку обєднати поліція і війська. Можливо, що в такій ситуації ціла маніфестація пройде спокійно і до ніякого конфлікту не прийде. Не треба й знати, що загаль австрійського населення такий вихід із замкненої ситуації прийняв би з великим задоволенням.

Із Закарпаття.

Величавий вромий слив на Закарпатті.

Цього року наше Закарпаття мало величавий вромий слив. 369 слив для горішчаного виробництва (для салювання) для 900 галянів, а чого горішчані перебрали вже 670 загонів, платили по 25—28 кв. за 100 кг. Таким чином наш закарпатський селянин на своїм сливі позичився бути одержати понад шість мільйонів кв. На жаль, фактично одержали вони лише 300—400 тисяч кв., а решту очинилися в руках жидацьких посередників, які платили селянам за 100 кг. 5—6 кв. Коли в горішчані й рафінерії будуть перероблені на спирт всі 900 галянів, то це дасть 4500 тонн спирту, від якого держава одержить вугля 22 мільйони податку. Очевидно, той спирт знову пиймуть селяни і тим члвом оплатувати податки посередній податок.

Раковини Едварда Егана.

Наші закарпатські брати щорічно обходять пам'ять трагічної смерті Едварда Егана, мінерального комерсанта, який на протязі трьох літ (1898—1901) багато зробив для врятування українського селянства від економічної загибелі на Закарпатті. Під кінець минулого століття наші закарпатські брати, прикладом покладивши жидівським лихварям, пайшлися на краю пропасти. Будапештський уряд вислав Егана для розслідування причин цього нещасного упадку. Еган, з походження шотландець, з усією енергією і адекватною почав протиставитися й боротися проти лихварської мафії. Після доповідних студій він прийшов до переконання, що причиною всього лиха є лихва „хазарів“ (себто жидів). Бажаючи видерти наше населення з кліщі „хазарської“ ливни, він заснував кредитну, консумптивну й виробничу спілку по селах, допоміг до видати селянам земель у дешеву аренду, підняв плавання худоби, садівництва, позайомлював селян, учителів і священників в економічним життям, старався добути роботу для безземельних і малоземельних, постарався про будову доріг, словом виявив всеогорнон, живу і незвичайно корисну діяльність в користь селянства.

Очевидно, це не могло подобатися „хазарам“, яким о рук впривалася жертва. Дня 20. вересня 1901 в ділі в Гельфарку біля Ужгороду його підступно вбили. По його смерті сполита тайноко до ниминшого дня. Влічце селянство контом збірних пожертв на місці смертельної події виставило камінний хрест із відповідним написом в честь „друга і добродітеля верховинського народу“.

Дня 20. вересня п. р. минуло 27 літ від дня трагічної смерті Е. Егана. Дня 22 вересня біля хреста на місці смертельної події зібрався селянський делегат з усіх усюдів Закарпаття, щоб відзначити пам'ять борця за визволення закарпатського селянства. Ісповідував промову антологів Маруся Шерешня, прибираючи хрест-пам'ятник віном з написом: „Незабутньому борцю за відродження русів із рук хазарів — Верховина“.

Переповнення ужгородської гімназії.

Руська (українська) гімназія в Ужгороді в цьому році переповнена з огляду на те, що в її будинку приміщено й тесь-

ні класи. В новому шкільним роком він залоза до гімназії 475 учнів, а до тесьних класів 290 учнів. Таким чином гімназія має 765 учнів і 44 учителів. Всіх класів в гімназії є 23, але сал має будинків лише 17. Отже наука відбувається рано (для нижніх класів) і понодулі (для вищих). Ясно, що в таких умовах вислід науки не може бути світлий. Зовсім саушо підноситься закарпатська преса до чехи позички амбудувати будинок для своєї гімназії і не забирати на свої потреби сал української гімназії.

Організаційний і вічевий рух.

ПЕРЕМИШЛЯНИЦІНА.

Дня 9-го вересня п. р. відбулося справоздаче посольське віче в селі Утіховичі. Реферували на вічу послы Володимир Целенич і Степан Кушак. Слід замітити, що село Утіховичі, обласнуване в часі виборів агітаторами чужих партій, не пішло в цілости на національну ліву, але в останньому часі завдяки праці місцевого молодого священика о. Пляцича представляється під національним оглядом зовсім гарно.

БРІДЩИНА.

Дня 27-го вересня п. р. відбулося посольське віче в селі Шпирів. На віче прибув посол Олександр Виселюцький. Село Шпирів, ромагітоване перед виборами сепаробіями, сьогодні зовсім змінило свої погляди і туго оплескувало промову посла Виселюцького та одобрив до діяльності Української Парламентарної Репрезентації. — Того самого дня ввечерю відбув посол Виселюцький віче в селі Кленотів. Це село при виборах пішло солідарно за національну ліву УНДО і належить до найсильніших сіл Бродщини. І тут висловлено повне довіря Парламентарній Репрезентації і промові УНДО.

РАВЩИНА.

Дня 19-го вересня п. р. відбулося велике справоздаче віче в Карові. На віче прибув посол Володимир Кохан і голова Повіт. Нар. Комітету Іван Коринзо Целенич. — Дня 9-го вересня п. р. відбулося посольське справоздаче віче в Тартакові і того самого дня в Спасові. На обох вічах промовляв пос. Володимир Кохан і д-р Хомицький, а також а Сокала. — Дня 10-го вересня п. р. відбувся Повітовий Народний Зїзд в Раві Руській. Організаційний реферат антологів пос. Володимир Кохан. Промовляло багато селян, яким присутній посол дав ціліше витеруочі висноження. Вибрано новий Повітовий Народний Комітет та його ексекютиву з головою Ім. Терпилом на чолі. — Дня 17-го вересня п. р.

Мабув пос. Володимир Катка антологів справоздаче віче в Хлімичах. Грозна Хлімичан дуже сабона й бореться з ружного роду надужитими мисливцями. Підчас віча зійшов на сцену фак, який найкраще малює тамешні відносини. Підчас промови посла комісар старосты і Рави Руської Сидонтевчак розказав вічу, а жандарми почали спино читати поважних господарів із сал, тель тичасом пос. Кохан давший продовжував свою промову. Виступ комісара Сидонтевча зича в Хлімичах, — це доказ, що уродові старосты в Раві Руській не шмуть законів. На плануці там відомо треба звернути увагу відполонів адміністративних чинників. — Дня 18-го вересня п. р. відбув пос. Кохан справоздаче віче в Жирівці, а дня 19-го вересня віче у Вербиці. На ці віча сарм пошла Кохану прибув голова Повітового Народного Комітету в Угрові Ім. К. Целенич. — Дня 20-го м. м. відбув пос. Кохан справоздаче віче в Немирові, а дня 21-го м. м. велике віче в Тудорковичах для всіх доокончаних громад. На вічу в Тудорковичах промовляв антологів посла Кохану також пос. Іван Літинський. Резолюції д-ра Хомицького з давою довіря для Української Парламентарної Репрезентації ухвалено одностайно серед загального одушечання. — Дня 28-го вересня п. р. відбув пос. Кохан справоздаче віче в Пархачі і того самого дня ввечерю в Сіпці Беньковці. На всіх вічах одобрено політичну ліву і тактику промови УНДО в Українському Клубу.

По широкому світі.

Комісія для закорд. справ німецького рейхстагу рішила висловити їм делегати признавши за її становище в Женеві; соціялісти є також тої думки.

У першій дній листопада радитиме в Дижоні (Франція) Міжнародний Союз депішварів; предметом наради будуть професійні справи.

Франц. соціялісти солідарні зі своїм урядом у справі розобрання.

Франц. амбасда в Нью-Йорку передала америя. департаментові закорд. справ документ з підписом Літвінова, що СРСР приступає до пакту Кельдого.

Мадридська агенція антологів звістку про непорозуміння між королем і дитяторм до Ріверою.

У Букаресті почався скандальний процес антологів аловачання, а якому чималу роль відіграють міністер правдивості Попаску, рішкі посла та севатори

ІВАН КРИП'ЯКЕВИЧ

Слідами археологів.

Археологія — знання далеке від інтересів нашого громадянства: якісі старі стрілки, золотця, топирі, акалізи, урни, вське черепи, — шож в тім може бути цікавого? Оглядаємо це зі скуркою в музеях, хвалимо, що багато призибрано, але остаточно — не забирати нам часу, божеські археологи!

Але справжній дослідник минулого, той, хто хоче видерти землі тайну прайсного життя і культури, безутомно шукає за такими останками старовини і в тих пошукуваннях знаходить не тільки науковий інтерес, але й живу людську приємність. Хто хоче познайомитися з тим, як виглядають такі розсади археолога, нехай прочитає невелику статтю проф. Юрія Полянського, „Нові археологічні знахідки в Галичині“ в Записках Наук. Т-ва ім. Шевченка т. 149.

Проф. Полянський, невтомний мандрівник, перейшов великі простори Поділля, принагідно розсаджував і інші сторони Галичини, і у своїх мандрівках зібрав цілі скрині археологічного майна, що є гордістю Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка. Як! несподіванки стрічають археолога в таких лошуківаних! Отсе пару вишків з записок проф. Полянського:

„В половині серпня 1927 р. відбув я Липиці (пов. Вербиці) і знайшов тут незвичайно багаті стоянки доісторичного чоловіка. Річка Нічлава обить біля полудневих околиць

села велику, майже замкнену меандру петлю, яка відтіля величезну та імпазантну обійму гору. Цю гору наріз зве „замчиськом“. Назва ця походить або від великого, добре ще збереженого вчасно історичного городища, або від якогось „данського двору середовища. На „замчиську“ замають місцеві селяни літотамішній вапняк, на розбудову житлових будинків. Тому, що природних відкривок тут нема, то каменярі добувають скалу, скидаючи усі діловіляні відложки. Чорнозем в труботи 80—90 см. переповнений черепками мальованої кераміки. Усіх каменярських закопів нарахував я до ста і можу ствердити, що майже кожний з них відкрив або зничив частину селища доби енеоліта. Скільки цінного археологічного матеріалу знищено тут безповоротно... Наш дослідник зібрав тут багато ріжних передісторичних предметів, між іншим старовинні жорна, що складаються з вигладженої латі пісковика і піскувистого розтирача; подвійний горнець, подвійний до тепер ще уживаних селянських двояків; відложки інших посудів, кости звірат, вир. оленя й ін.

„Над Дністром, на рівнині між Заулицями і Костільниками є жерело і вода, що спливає звідси до Дністра, вирвала у стіпці яругу. По західній стороні яруги відкрив я поля обсіпані пиями сками давних культур. Визбируючи в оранні черепи і кремні, означив в присутність діб: неоліту, енеоліту, гальштатської, готської вчасно історичної...“

„Вертаючись з вакаційної прогулянки по Поділлю, в останній хвилі вступив я до цегольні бар. Турнау

у Заліщиках. В цегольній відкрив я сліди палеоніту та багаті селище доби мальованої кераміки. Лес переповнений безмірною масою ганняних черепків і нерідко цілими посудинами, які при цегольняних роботах знов побито. В декотрих місцях видко на розрізі відложкові і мабуть житлові ями. Не маючи на разі часу на ближчі досади, задоводився я на разі вибиранням всього, що лежало на поверхні і мало який-небудь науковий інтерес. В несповна пів години назбирав я около 80 кг. археологічного матеріалу. Майже половина черепи мальована...“

„Звенигород (пов. Бібрка), одна з найбогатіших місцевостей Галичини в передісторичні пам'ятки, це наші мініатюрні Помпей, спеціально, коли ходити о пам'ятки княжої доби... На найбільшу увагу й охорону заслугоє поле, положене при східній виході села, т. зв. „Глинки“. Щорічно копають тут ями на бараболо і нищать гроби княжої доби з великої вартості археологічними матеріалами. На власні очі бачив я множество порозкиданих костей і свіжо потовчених глинних і скляних посудин. Один з господарів викопав золоті філігранові ковтки і перетопив їх на обручки...“

Досить цих вишків з праці проф. Ю. Полянського, шоби вказати на незвичайне значіння археологічних досади; яже потрібна популяризація цієї справи серед громадянства!

Впорядкування дотеперішніх досади про передісторичні минуле Підкарпаття займається д-р Ярослав Пастернак в праці чеською мовою „Ruské Karpaty v archeologii“

(Прага 1928 р., 212 стор. і 8 таблиць), се докторська дисертація автора, видана накладом праського Карлового університету (звіде й офіційна чеська термінологія „руські Карпати“). Автор розглядає культуру обох боків Карпат від найдавнішої кам'яної доби до мандріані народів і часів словянських городищ. В дуже старанно оприцьованих інвентарях зібрано найдрібніші навіть звістки про передісторичні знахідки в кожній місцевості Галичини і Закарпаття; для осіб, що пошукують за такими відомостями, є це дуже цінний підручник. На сімох окремих картах зображено територіяльне розміщення пам'яток в ріжні доби. Найгустіше єсе було заселене Поділля і тут знаходимо найбогатшу культуру в ріжні часи; побіч старовинного палеоліту є маса осель з номіною кам'яною культурою, тут і там мідяні і бронзові вироби (це перші метали), цілі скарби римських монет, могили Готів, останки сідни кочових народів. Рідше бували оселі над Бугом і Сяном, цілком незаселені були простори на захід від Сяну, аж поза Високою, — росли тут величезні неперелічені пущі, котрі й пізніше, в історичні часи, творили природну границю між Галицькою державою і Польщею. Галицькі Карпати довгі часи були непобороною перешкодою для комунікації і шойно в добу бронзи перший раз перейшли туди мандрівні купці. Так археологи все давший і давший входить у нерозгадану темряву давних віків і відслонюють тисячлітні тайни української землі.

Тому, що в громадовому місті уживається як напівжовтий асфальт — велику кількість слонів упрямо міста опрацювала спеціальний завод, який обробляє різноманітні слонию континентальні тварини екзотичним способом на те, щоб авта могли їх у пору зминутти. Такий розпорядок справи чинили надмірно великою опадати, де авта наїжджали на слонів несподівано у нечистому сумерку.

Важкий національний обов'язок.

Із прикриття привадились ствердити, що обов'язок суспільності супроти шкільної Української Галицької Армії треба аж надто часто пригадувати. Ця історична заповідь згодом збрала мимовільно широкі реклами та покращила життя на проханням дала ладів неслонів 20.000 золотих на цю УКТОНИ та Товариства Опірки Воєнних Могіл. Двадцять тисяч золотих від сімох мільйонів населення західно-українських земель це соромно низька цифра. Доказує вона тільки, що обов'язок відплати серед нашого громадянства таке, що загальне розуміння завдання нашого національного зриву ідеє до десятих частин, що доля однієї тисячі тих же інвалідів Української Армії не могла стати внаслідок і заохотити, а тільки остерогою для грядучих поколінь.

Засновники УКТОНИ наділились, що сотні тисяч громадян уважатимуть частю для себе бути членом Товариства. На жаль, тільки ліжковники, члени УГА та деякі західно-українські інституції сплачують постійно місячну вкладку. Деякі ж мають осягоє громадянське добре ситуовані матеріально, займаються вигідні становища? Нема між членами й жертводавцями УКТОНИ назв багатьох інституцій із краю поза виробним прикладом кооперативу, котрі в 1927 р. в 349 випадках зложили 7.043.36 золотих. 6, шоправда, кооперативу, котрі ухвалили жертви на інвалідів не піддалися виробови двох літ, однак багато таке цифра 7.000 зол. річно на самих інвалідів від кооперативу.

Для умотивування домагає до українських інституцій у краю наведемо, що в останньому році в 58 повітах Сх. Галичини, Лемківщини, Холмщини і Волині жертвувало: 127 Провіт — 2.258.27 зол. 337 парохій (іх) — 4.497.74 зол., 36 Турів, Соколі, Плавні — 614.96 зол., 13 Соколя Українці — 845.34 зол. Між інституціями кооперативу збрала рекорд.

Сильні же наслідок до повного тисяча триста п'ятдесят, парохіальних урядів, громадських урядів, Соколя, Очей, Плавнівських урядів. Чи можливе Товариство зот цього року зминувати між своїми жертводавцями павою всіх українських економічних інституцій у краю? Найважливіше, щоб обов'язок організації інвалідів УГА прийняв на себе усяка авта, щоб матеріальний тягар заготів на кожній одиниці.

Збірники з великим трудом фонди Товариства вже використали. Вже від року не є тайною, що УКТОНИ виплачує щомісяця пенсії 306 інвалідів у висоті 7.000 зол. місячно, та що річний бюджет УКТОНИ на бжучий рік передбачений на 130.000 зол. та що цю суму Товариство хотіло мусити. Місячні видатки Товариства на пенсії, удержання Дому Інвалідів, протези, лікування, захист для суспільства, адміністрації (т. п.) сягають понад 1.300 млрд. доларів. Тому кожній громадянській повинні пам'ятати, що жертвенність суспільності не обмежується до двох у році зборів, але повинна бути безупинною, так як безупинні є видатки Товариства. Без постійної співпраці і щомісячного внеску української суспільності піднятий тягар ніхто не встигав для членів Гол. Ради УКТОНИ та для самого Дому.

Помочі від вітателі против УКТОНИ теж в цьому напрямі. В останньому арсуні календарі "Червоної Калини" оголошено Товариство павою інвалідів, котрі одержують пенсії від Товариства. Часто навіть держава не може одержати надати неоплачених інвалідів мимовільно і певного адміністративного апарату, і можливо, що в деякі місяці чинних реперів не є дійсно інвалідів УГА. Просимо цей репер до повний не віддавати в останній звітності, що

інвалідів держави не спричинили службою в УГА, або що його матеріальний стан не вимагав пенсії від Товариства, то ринемо УКТОНИ про це повідомити.

Дописи.

ЧОРТКІВ (Один з проєктів допомоги "Рідній Школі"). В "Ділі" ч. 8 з 121. 1928 р. в статті "Будуємо Н. Дом" подано проєкт розбудови наших інституцій, а особливо школи "Р. Шк.", що не мають власного приміщення і тинються по чужині, на школу часто невідповідних будинках. По цьому проєктові вся наша інтелігенція, всі установи, товариства й організації повинні зложити щорічно одноразовий даток 10 зол., а чого не забезпечено автора проєкту збереться річно 200.000 зол., за які можна легко побудувати вигідний будинок для одної установи в краю. На цей рік проєктовано збирати на будову гімназії в Чорткові. Хоч деякі уважали цей проєкт за фантастичний, подивогований ідеалізм і оптимістичним розумінням нашої суспільності, то комітет будови гімназії в Чорткові, щоб не робило йому докорів, пішов за радою проєктодавця. Прибав чекі і при помочі нашої преси: "Діла", "Н. Часу" і "Н. Зорі" розіслав нашою громадщиною 110.000 чеків разом з відповідною відпискою. Як песимисти й сподівалися, сума датків не стоїть у ніякій відношенні до числа розісланих чеків. Якщо зводимо короткі підсумки цієї акції, то робимо це на те, щоб задовольнити цікавість, яка публіка і з яких ставів складає найкраще дента на національно-освітній план реакту найбільше на відомі і покращені. З 11.000 розісланих чеків надано до каси 200 — разом на суму 930 зол. До соток тисяч отже ще дуже далеко. Тут треба згорні замітити, що "верхи" нашої суспільності до нас не дописали. На 3.000 священників усе такі знайшовши 34, що прислали свої денги від 1—10 зол. Це число не дорівнює навіть в подовині часу тих священників, що колись посилали свої діти до чортківської гімназії і користали з інституції, як якої громадянство збирається будувати. На 250 адвокатів зложили датки троєх і не адвокати з глухої провинції; на 100 лікарів зложили датки чотирьох, на кількадесять інженерів — двоєх, на кількадесять учителів середніх шкіл прислали датки п'ятьох, а в тім лише двоєх зі шкіл "Р. Шк.". Цифра ця дуже мізерна, коли зв'язати, що в самій чортківській гімназії працювало вже понад 40 учителів. На 3.000 народних учителів прислали датки 30, в тім половина заточенців. На кілька тисяч наших установ відгукнулось на відозву 14, а не тільки кооперативні, коужні "Р. Шк." і читальні. Замітний і потімшаний є факт, що між жертводавцями є кільках підприємців, які, хоч і не перекладались, цікавились культурно-освітніми змаганнями галичан і по знамі їх спомогають. Хтож зложив більшу частину зібраної суми, коли збрала між нашою чинною інтелігенцією принесла такий нужденний вислід? Це незмітні становищем люди, нижчі урядові ріжних диастерів, особливо ті, що працюють у коринній Польщі і рідне слово вичитують з преси, а також свідоміші мішани і кількох ремісників та купців. — Окремо від цієї ширшої акції між громадянством звернувся голова Кружків "Р. Шк." в Чорткові, сам по знайшов адвокат, а початком року з особистим письмом і листом до 74 адвокатів, до 40 б. учителів гімназії, а яких деякі працюють у державних школах, а бешта в школах У. П. Т. і до 20 знайомих священників з проханням звернути увагу на справу будови гімназії "Р. Шк." в Чорткові і перекласти збірку між ріжними, своїми, знайомими і т. п. і ось з 74 адвокатів зложило датки всього п'ятьох (іх) суму 66 зол., з 40 б. учителів гімназії зложило датки п'ятьох на суму 105 зол., з 20 священників зложило датки чотирьох на суму 20 зол. Решта не ухвалила за відповідати навіть звернути листи і Кружок "Р. Шк." в Чорткові визнає всі ці особи звернути листи, щоб Кружок не робив собі видатку на пересилку. Таким чином збрала чекими при помочі нашої преси назвичайно повчачою. Не треба отже чинити фантастичних планів у роді тих, що наша суспільність є така національно гарна, що щорічно складає не 20.000 доларів на будову одної культурно-освітньої інституції, або що кооперативна каліграфія "Р. Шк." принесє річно з ширшої мішани грошоду — зможе переказати на себе "Рідну Школу". Зате треба поширювати безпечно і систематично організаційну ству "Р. Шк." із всім закучилим краю, на всі села і приселки, щоб кожний, але дійсно кожний член української нації одати відповідний, хочби сотнімими податок на нашу найважливішу культурно-освітню установу.

ОТИНІШІНА (Заборона соціальних відзнак. — Ного піддержує старостів?) Що адміністративні власті поставили винятки цілі пожежні-спортивні товариства, доказує м. п. уклад, який старостів в Товаристві віддав під днем 9. вересня 1928 року до товариства "Союз" в Отині. Тим укладом старостів заборонено по

НОВІСТІ Михайло Рудницький: НАГОДИ й ПРИГОДИ

9 любовних історій: Бережани—Львів—Київ—Парижі — Кінька над 100 сторінок. Друкована на білому бездеревинот папері. — Оригінальна обертка з лат. 679

Замовляти у видавництві "ІЗМАРАГД", Львів, вул. Словацького 11.

своїм членам "Союза" окремі строї і відзнаки. Проти того несправного зарадження вносить старшина "Союза" відзнаки до всіх історій в Станіславові, а рішуче просить наших посіл, щоб тою справою змалали і поробили відповідні старання в цілі анексії того укладу. — Рішуче подаємо до загального відомо факт, який зайшов у свої Молодих тутешнього повіту. Село Молодичівське діме й патріотично, в половині замешане поляками. В тім селі поведання урядувал наказний війт Михайло Шукевич, котрий всім мешканцям дав добре в знаки, а внаслідок ріжних неправдностей нарешті старостів в Товаристві його усунуло. Теж старостів заявиво делегатів мешканців, що не допустить ніяким чином до того, щоб того роду чоловік, що Шукевич, даліше проводив громаді. Однак, не вважаючи на те, не дотримало свого приречення. Наслідком ріжних протестів (неоправданних), які Шукевич вносив проти виборів до громадської ради, що перший раз відбулися в червні, а другий раз в липні, відбулися а початком вересня ц. р. третій раз вибори до громадської ради. Виборами переміг кривував вище згаданий Шукевич і старався за всяку ціну перенести своїх прихильників, що йому вчасно вдалося завдяки комісарові старостів Табачицькому, котрий в день виборів приїхав до Молодичова й агітував (прим. між місцевими учителями) за голосуванням на біку прихильників Шукевича.

в п'яту річницю смери — полянських

Олени Турянської

відправиться в понеділок для 8. X. ц. р. в год. 8. рано в Архикатедральній Церкві св. Юра ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ на яке запрошує

692 1—1

Рідня.

ОПОВІСТКИ.

Український Народний Театр "М. І. Тобілевича в Станіславові. 695 1—3

6. жовтня, субота: "Чар вальса" (оперетка Ф. Держави, музика Стравса).

7. жовтня, неділя: "Чар вальса".

13. жовтня, субота: "Ой не ходи Грицю".

14. жовтня, неділя: "Ой не ходи Грицю".

Заходом Видлу української ремісничої промислової Бурси у Львові відправиться для 6. X. в суботу о год. 8 і піз перед поз. в Архикатедральній церкві св. Юра

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ за душою б. п. Антона Оприска, довголітнього члена Видлу Ремісничої Бурси, на яке запрошується українське громадянство. 695 1—1

Віче в справі зльонованих службовиків у Перемішлі. В неділю, для 7. жовтня відбувається в Переміші в 12 год. в полудне в селі Народного Дому публічне віче в справі зльонованих службовиків, на яке інтересовані просить — пос. д-р Б. Загайкевич.

Видл Т-ва "Українська Студентська Громада в Кракові" подає до відомо, що листи на Видл: правничі, филозофічні і ріжні в Ягйлонського університету ще продовжені до дня 6. жовтня ц. р. — За Видл: "У. С. Гр. в Кракові": Ол. Гайдукевич.

Осінній Лугівний Поліс Львівського Лугу поучений в Лугівний, денто-агетичними змаганнями відбувається в неділю для 7. жовтня ц. р. на площі "Союза-Батька" зі слідуючою проглаголю: 1) і мішані вправи малого Лугу, 2) вправи дугівничих відбору, 3) неж мішані дугівничих 4) і мішані вправи "Журавля", 5) неж дугівничих, 6) змагання у стріляні: з лука, 7) мішані неж, 8) мішані вправи, 9) вправи дугівничих списами, 10) аркан. — У змаганнях беруть участь тільки члени Лугівної організації. Це перше денто-агетичні змагання Лугів.

На Лугівні пописи досі приходить дівчеська публіка дуже численно, тому надіємось, що і на цей осінній попис, хоч погода несприятлива і холодно — дівчеська публіка прийде, щоб подивитися на своїх дугівничих і дугівничих.

ДРІБНІ ОГолошення

ГОДИННИК ВАШІ буде найкраще на правлений у найближшій годинникарській роботі Івана Зельте в Парижі, Львів, пл. Маріївська 5. — 3 прохання просимо репаратії прислати поштою. — Старокоді дівчеські годинники перероблюємо на ручні. 3 6 119-7

ДІМ-ВІЛЛО в Станіславові в кімнаті мешканців, 4 сонячні покої з конфортом продан або заміня на реальність у Львові. — Інформації: Станіславів, вул. Матейка ч. 27. 692 5—4

НЕГАЙНО потрібний добрий інструмент до учиння першого року ученьського семінара найкраще абсолют ученьського семінара. — Зголошення в услугах проситься слати по адресі: о. Н. Семенюк, парох в Княвоні, п. Бурштін. 693 1—3

Ф. О. ЯНУШЕВИЧ, вул. Вісн. Пала ч. 1 (бічна Зеленої). Тел. 59—40. 679 3—3

МОДНІ браніозетти, також інші бжурерію поручає дешево Домбровські - Розважескі, Львів (Готель Жоржа), Тел. 27—29. 2481 15—7

ЗЛІБНИЙ помічник торговельний з корінної і буфетової бранію пошуку посади. — Зголошення до Адміністрації "Діла" під "Фаховеп". 697 1—1

КОРОНКИ французькі, мадльські, кльопкові, найновіші зразки, найкраще продає Пінес, Львів, вул. Боївки, ч. 7. 693 1—9

ВІЛЬНИЙ ДІМ зі садом за 2.000 дол. до продажу у Львові. — Капустя Лука, вул. Городецька ч. 57. Львів. 691 1—1

ПОШУКУЮ кухні і кімнати, есенуально дві прямо від власителя. Чинит після умови. — Листи під "Сей" до Адміністрації "Діла". 694 1—1

ОГолошення.

За оголошення Редакції не відповідає.

Спеціаліст надут ларінгі, серця і жовуду

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Переслідування Рентгеном. 4—24

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Синькуська ч. 17. П. п.

Скріпачовання зитачилися зубів, пльовбання й винищення зубів без болю. Штучні зуби в навуку і золоті після американської системи. Пациєнтів з провінції подорожуватиме в найкоротшому часі П. і. Урядовим і студентам значна 670 зинжика (полекти) в силатах. 4—5

30д. 11-00 **БУДИЛЬНИКИ** 30д. 11-00

чранці. закорд. 30д. 11-00 гарантією, тільки у фірмі 1-3 **Б. ГРИНБЕРГ**, Свистула 4 Тел. 58-22.

Конкурс.

Видавничка Спілка "Діло" у Львові, Ринок ч. 10, оголошує конкурс на одоуду службовиків. Винагає: укінчення високотого торговельної школи, знання німецької мови, писання на машині і вправне письмо, відповідне до ділових книг. Показання практика. Обов'язок а друкарняни справи мають перештго. Бланші усього будуть подані устан. Подання враз а заучилинами у відписі і описом перебігу життя належить вносити до Видавничої Спілки "Діло" до дня 30. жовтня ц. р. Особисті зголошення і всякі інтервенції в зинжочеві. Зауваження наступати на підставі зинжочного порозування. 2—3

Подяка.

За своєчасне, добравне і уміле лічення, пльовбання і встановлення зубів, складаю МП. лікарів-дентистів Якову Нассові сердечну подяку. 696 1—1

Михайло Чапран.

Ширіть наш часопис!